

Makale Türü: Araştırma Makalesi

SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL YARDIM BAĞLAMINDA COVID-19 PANDEMİ YARDIMLARINA YÖNELİK VATANDAŞ ALGISI: DÜZCE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Ayhan Yıldız¹

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, sosyal politika ve sosyal yardım bağlamında COVID-19 pandemi yardımlarına yönelik toplumun algısını ölçmek, bu algıyı belirleyen faktörleri ortaya koymaktır. Ayrıca COVID-19 pandemi yardımı algı faktörleri ile katılımcıların sosyo-demografik faktörleri arasındaki ilişkileri tespit etmektir. Araştırmanın evrenini, Düzce İlinde yaşayan Mart 2020 yılı ile Mart 2021 yılı arasından pandemi yardımından faydalanan 1642 kişi oluşturmaktadır. Nicel yöntemin kullanıldığı bu çalışmada, araştırma verileri yüz yüze anket tekniğiyle elde edilmiştir. Bu çerçevede değerlendirmeye alınan 300 anket ile çalışma yürütülmüştür. Çalışmada temel olarak betimleyici istatistikler, keşfedici faktör analizi ve farklılık testleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Türkiye’de COVID-19 salgınından dolayı alınan kısıtlayıcı tedbirler neticesinde, durumlarına ve zenginliklerine bakılmaksızın o an ki ihtiyaçlarını gideremeyen ve varlığını paraya dönüştürecek durumda olamayan vatandaşlar için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan, Pandemi Sosyal Destek Yardımına yönelik toplumun algıları değerlendirilmiştir. Toplumun COVID-19 pandemi yardımlarına yönelik algılarını etkileyen temel faktörlerin; “istihdam sağlayıcı olması, gizlilik esasına dayanması, ihtiyaca yönelik olması ve bireyleri hazırcılığa sevk etmesi” olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: COVID19 Pandemisi, Sosyal Yardım, Düzce.

ENGLISH TITLE CITIZENS' PERCEPTION TO THE COVID-19 PANDEMIC AID IN THE CONTEXT OF SOCIAL POLICY AND SOCIAL AID: A RESEARCH IN DUZCE PROVINCE

Abstract

The main purpose of this research is to measure the perception of the society towards COVID-19 pandemic aid in the context of social policy and social assistance, and to reveal the factors that

¹ Cumayeri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, cumayeri@hotmail.com , ORCID: 0000-0003-4865-4735

Bu Yavına Atıfta Bulunmak İçin: Yıldız, A. (2022). Sosyal Politika ve Sosyal Yardım Bağlamında COVID-19 Pandemi Yardımlarına Yönelik Vatandaş Algısı: Düzce İlinde Bir Araştırma. *Uluslararası İşletme Bilimi ve Uygulamaları Dergisi*, 2 (1), 73-88.

determine this perception. In addition, it is to determine the relationships between the perception factors of the COVID-19 pandemic aid and the socio-demographic factors of the participants. The population of the research consists of 1642 people living in Düzce, who benefited from pandemic aid between March 2020 and March 2021. In this study, in which the quantitative method was used, the research data were obtained by face-to-face survey technique. In this context, the study was carried out with 300 questionnaires evaluated. In the study, descriptive statistics, exploratory factor analysis and difference tests were mainly used. SPSS statistical package program was used in the analysis of the data. In this study, as a result of the restrictive measures taken due to the COVID-19 epidemic in Turkey, the Pandemic Social Support, which was put into practice by the Ministry of Family and Social Services, for citizens who cannot meet their current needs and cannot turn their assets into money, regardless of their status and wealth. The perceptions of the society towards help were evaluated. The main factors affecting society's perceptions of COVID-19 pandemic aid; it has been determined that it is "providing employment", "based on confidentiality", "need-oriented" and "guiding individuals to preparation".

Keywords: COVID 19 Pandemic, Social Aid, Düzce.

1. Giriş

Pandemi salgını günümüzde çok boyutlu ve evrensel bir sorun haline gelmiştir. Yoksullukla mücadele ve ihtiyaç sahiplerine doğrudan ulaşmanın başında sosyal yardım politikaları gelmektedir. Sosyal yardımların ortak bir tanımı olmayıp, farklı açılardan birçok tanımlama yapılmıştır. (Taşçı, 2008)'e göre, Sosyal yardımlar, "muhtaç durumda olanlara yönelik olarak gerçekleştirilen aynı ve nakdi yardımlardır." (Çetinkaya, 2012) göre ise sosyal yardımlar tanım olarak, sosyal güvenlik sisteminin temel bir parçası olup muhtaç ve yoksul durumundakilere karşılıksız yapılan aynı veya nakdi yardımlar olarak ifade edilebilir. Sekizinci 5 Yıllık Kalkınma Planı'nda (2001: 75) sosyal yardımlar "yerel ölçüler içinde asgari seviyede dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme olanağından kendi ellerinde olmayan nedenlerden dolayı yoksun kalmış kişilere, resmi kuruluşlar veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak yarı resmi veya gönüllü kuruluşlarca muhtaçlık tespitine ve kontrolüne dayalı olarak yapılan ve kişileri en kısa sürede kendi kendilerine yeterli hale getirmek amacıyla taşıyan parasal ve nesnel sosyal gelirden oluşan bir sosyal güvenlik yöntemi ve bir sosyal hizmet alanıdır." şeklinde tanımlanmıştır.

Güler (2005: 2) ise sosyal yardımı, "devletin, nüfusun türlü nedenlerle kendi kendine bakım ve gelişimini sağlama olanaklarından yoksun kesimlerine yardımcı olmak." şeklinde tanımlamaktadır. Başka bir deyişle sosyal yardım, hanesinde yeterli gelire ya da yeterli düzeyde gelire sahip olmayan ve yeterli düzeye gelirini yükseltmeyerek, gereksinimlerini karşılamakta imkânı olmayan bireylere devlet tarafından üretilen çeşitli politika araçlarıyla karşılıksız olarak yapılan nakdi ve aynı yardımlardan oluşmaktadır.

(Gümüş, 2010) göre, Ülkemizde sosyal yardım ile sosyal güvenlik kavramları beraber anılmaktadır. Çünkü alan bazında sahada sosyal yardımlar, uygulamada ise sosyal güvenlik sınıfında primsiz ödemeler ve sosyal sigortalar ise primli ödemeler sınıfında uygulanmaktadır. Yoksulluk karşısında sosyal yardım ve sosyal güvenlik, hastalık, kaza, işsizlik, yaşlılık, vb. risklere karşı alınması gereken koruma tedbirlerini kapsamaktadır.

Sosyal güvenlik adı altında primsiz uygulamalar sosyal yardım ve sosyal hizmet kavramları denilirken, primli yöntem de ise sosyal sigortalardan oluşmaktadır. (Taşçı, 2008)'e

göre, temeli 19. yüzyılda kapitalist sanayi uygulamalarına dayanan sosyal sigorta, işyerinde çalışanlara temel güvence sağlamaya yönelik devlet tarafından organize edilen sosyal güvenlik sistemidir. (Hacımahmutoğlu, 2009)'da, sosyal sigorta kapsamındaki olan kişiler; çalışanlar başta olmak üzere, işi olmayıp isteğe bağlı olarak sosyal güvenlik sistemine katılanlar ile ilgili bu kişilere bağlı olan bireylerden oluşmaktadır. Sistemde yer alan kişiler ödedikleri prim karşılığında sağlık hizmetlerinden ve emeklilikten yararlanmaktadır. Sosyal yardımlar ise geri ödemesiz olarak bireye yapılmaktadır.

(Dilik, 1980), Sosyal yardımlarla ilgili anılan sosyal hizmet, primsiz bir yöntem olarak sıkça sosyal yardımlarla karıştırılmakta ve aynı kavram olarak kullanılmaktadır. Ayrıca sosyal hizmetler, kişi ve toplumun en üst refah düzeyine ulaşabilmesi ve psikolojik, fiziksel ve sosyal şartlarını iyileştirmek için yapılan araştırmaların kapsamındadır. (Taşçı, 2008)'e göre, sosyal hizmetler, toplumun gelişmesine katkı sağlama, bireylerin topluma uyumunun artması ve genel olarak refah seviyesinin sağlanması amacıyla yapılmaktadır. Bu anlamda sosyal hizmetler daha çok kişisel açıdan hizmetlere bakılmaktadır. Bu bağlamda Sosyal yardımlar uygulama bakımından sosyal güvenlik ve sosyal hizmet kavramlarından ayrılmaktadır.

2. Teorik Arka Plan

2.1. Sosyal Yardımlaşma

Sosyal yardımlar, yeterli miktarda geliri olmayan ve çalışarak kendini geçindirme imkânı buluncaya kadar temel insani gereksinimlerinin, Devlet tarafından geri ödemesiz bir şekilde karşılanmasıdır. (Tunç, 2013)'e göre, Devlet bu gereksinimler için çeşitli politikalar üreterek hanede bulunan insanlara ayni ya da nakdi yardım vermektedir. Bu yardımlar uygulamada iki temel kritere göre yapılmaktadır. Bunlardan birincisi yardımların muhtaçlık kriteri esasına dayanması, ikincisi ise kriteri sağlayanlara karşılıksız yardım yapılmasıdır.

Sosyal yardımların en önemli özelliği devlet tarafından muhtaç kişi ve hanelere uygulanmasıdır. Türk Dil Kurumu muhtaçlığı, “bakmaya mecbur olduğu aile bireylerini veya kendisini geçindirmeye yetecek geliri, malı, kazancı olmayanların içinde bulunduğu durum.” (sozluk.gov.tr, 2021) şeklinde tanımlamıştır.

Sosyal yardımların bir diğer özelliği ise kişi ve haneye karşılıksız olarak ayni ve nakdi yardımlar yapılmasıdır. Sosyal güvenlik çatısı altında olmasa da primsiz yöntem biçiminde kabul edilen sosyal yardımlardan yararlanmak için prim ödemeye gerek yoktur. Ancak karşılıksız sosyal yardımların yanı sıra şartlı yardımlarda bulunmaktadır. Birçok ülkede sosyal yardımlardan faydalanmak için kriterler belirlenmektedir. Dünyada birçok ülkede mikro kredi yardımı uygulanmıştır. Ülkemizde de ihtiyaçlı hanelerde yeni doğan çocuğun 6 yaşına kadar ve bunun yanı sıra ilköğretim, orta ve lise düzeyinde bulunan öğrenciler içinde ailede anneler hak sahibi olarak belirlenmiştir. Anneler adına yapılan bu destekler koşullu yardımlar çerçevesinde değerlendirilebilir.

Çengelci (1993) ve Taşçı (2010), sosyal yardımları literatürde bahsedilen özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- Sosyal yardımlar kanunlar ile düzenlendikleri ve resmi ya da yarı resmi kuruluşlarca sunuldukları sürece gerçek manada sosyal güvenlik hizmeti olarak kabul edilebilir.

- Sosyal yardımlar nakit şeklinde olabileceği gibi aynı biçimde de yapılabilir.
- Sosyal yardımlar kişileri en kısa sürede muhtaç durumdan kurtararak kendi başlarına yaşamlarını sağlayabilecek hale getirmeyi amaçlamaktadır.

2.2. Covid-19 Salgını

Dünya Sağlık Örgütü (DSO), sağlık kavramının tanımını yalnızca hastalık ya da sakatlığın olmayışıyla değil bununla birlikte fiziksel, ruhi ve sosyal açıdan bir iyilik durumu olarak tanımlamaktadır (WHO, 2021). Son yıllarda ise hastalık kavramının tanımı, canlılarda ortaya çıkan çeşitli değişiklikler neticesinde sağlıktaki değişiklik, diğer taraftan ise ruhi açıdaki bozulmalar biçiminde tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Sağlık ve hastalık terimleriyle birlikte, özellikle COVID-19 kavramıyla sıklıkla kullanılan sözcüklerden epidemi ile pandemi kavramlarıdır. Epidemi tanım olarak bulaşıcı olan bir hastalığın belli bir çevrede salgın haline gelmesi olarak tanımlanırken, pandemi ise tanım olarak bir salgının belli bir bölgeyi de aşarak, büyük bir kütleyi hatta bütün bir insanlık alemini etkilemeye başlaması olarak tanımlanmaktadır (Aslan, 2020).

Her ne kadar korona virüsler (CoV) bireylerde çoğunlukla soğuk algınlığı biçiminde bazı belirtiler gösteren bir RNA virüs ailesi şeklinde bilinse de aynı aileyle ilişkilendirilen SARS-CoV ve MERS-CoV, bu virüs ailesinin çok daha önemli hastalıklara neden olabildiğini açığa çıkarmıştır. Yüzey kısmında bulunan çubuksu uzantıların taç şekline benzetilmesi üzerine, Latince dilinde taç anlamına gelen “corona” kelimesi koronavirüs adı olarak anılmaya başlanmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021).

2.3. Covid-19 Salgınının Oluşturduğu Sosyal Sorunlar

Salgınların sonuncusu olan COVID-19 virüsü, bulunduğu riskler nedeniyle toplumu ve gündelik yaşantıyı tehdit etmektedir. Barındırdığı risk düzeyinin kişinin günlük yaşamındaki karşılığına bakıldığında hem ortaya çıkan hem de ortaya çıkma ihtimali olan sıkıntılarla karşılaşmıştır. Salgın başladığından itibaren toplumsal yaşam üzerinde geniş etkiler yaratan COVID-19 virüsü, toplumda sosyal travmaya yol açmaktadır. İnsanlar, bir yandan hissettikleri ile yüzleşmek ve gerçek dünyayı anlamaya çalışmışlar, diğer taraftan da bir oyunun içerisindeymiş gibi abartılı ortamı görmüşlerdir. Bu keskinliğin yarattığı çelişkiler, büyük çoğunluğumuzun geçici olduğu düşüncesiyle salgın öncesi durumda elde ettiği standartları ve statüyü kaybetmemeyi arzulamışlardır. (Karakas, 2020)'ye göre “Evde kal” söylemi ve uygulamasıyla, eve kapanma durumu, fiziksel mesafeyi koruma, maske takma zorunluluğu, dezenfeksiyon ve hijyen sorunları, sokağa çıkma yasakları, kısacası karantina uygulamalarıyla toplum yaşamında yol açan gerileme hali toplumu derinden etkilemiştir.

Evde kalmanın uzun sürmesi ev içi hâllerde beklenmedik olumsuzluklar da yaratmıştır. Örneğin aile bireyleri aynı ve dar ortamda uzun süre birlikte olmanın getirdiği bunalımlar sonucu kendi aralarında karşı karşıya gelmiştir. (Karakas, 2020) ye göre günümüz de bireysel yaşamın öncelikli hale geldiği ve bunun için her türlü ortamın sağlandığı bir zamanda, aile üyelerinin üstesinde gelemeyeceği zorluklar oluşabilir.

Ayrıca, 65 yaş üstü olup kronik rahatsızlığı olan bireylerin ikametlerinden ayrılmalarına yönelik kısıtlama T.C İçişleri Bakanlığı vasıtasıyla yayımlanan genelgede açıkça belirtilerek uygulamaya geçirilmiştir.

Tüm bunlara karşılık, Devlet tarafından kısıtlama çerçevesine giren ve tek başına olan yaşlılar başta olmak üzere vatandaşların, 155, 156 ve 112 numaralı acil arama hatları yoluyla taleplerini bildirebilecekleri, bu ihtiyaçlarını karşılayacak herhangi bir kimsesi bulunmayan kişilerin temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla da vali/kaymakamların başkanlığında *Vefa Koordinasyon Grubu* oluşturulduğu bildirilmiştir. (İçişleri Bakanlığı, 2021).

DSO tarafından da yapılmış olan açıklamada, ulus devlet arasında seyahat ve ticareti ciddi büyüklükte etkileyen sağlık önlemlerini belirleyebilmek ve bu doğrultuda değerlendirebilmek için salgının boyutunu sürekli olarak takip etmenin ve mevcut alanlardaki düzeyi kontrol etmenin zorunlu olduğuna vurgu yapılmıştır (WHO, 2021).

2.4.Covid-19 Salgınının Oluşturduğu Ekonomik Sorunlar

İş dünyasının kuruluşları (TÜSİAD, MÜSAD, TOBB, İTO vb.) COVID-19 salgını nedeniyle ülke ekonomilerinin olağan dışı zamanlardan geçtiği söylenmekte, salgının ekonomileri ne kadar büyük ölçüde etkileyebileceğine yönelik çeşitli görüşler üzerinde durulmaktadır. Virüsün salgınla yayılması ekonomik anlamda olumsuz etkilerinin iş dünyasına da yayılma göstereceği, temel endişe ise üretimin azalması ve buna karşılık toplumda artan kaygıların tüketimi arttırması sonucu ekonomik verilerde düşüş eğilimi oluşturmasıdır. Ipsos, 2021).

Salgın başladıktan sonra üretimde aksamalar ilk önce Asya ülkelerinde olmasına karşın, sonraki dönemlerde durumun dünya genelinde özellikle tedarik zincirleri üzerinde etkileri hissedilmeye başlanmıştır. Büyük ya da küçük tüm işletmeler ciddi zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Başlıca bu işletmeleri, havacılık, turizm, konaklama ve lojistik gibi yerler şeklinde sayılabilir. Çeşitli sektörlerde yer alan işletmelerde iflaslar ve ticari kayıplar olmuş, ticari faaliyetlerin sürdürülmesi zorlaşmıştır. Ülkeler arası ve ülke içinde gelen seyahat yasakları, sınır kapatmalar ve çeşitli karantina önlemleri doğrultusunda, çalışanlar işe gidememektedir. Bu ve benzeri belirsizlikler panik ortamı düşünüldüğünde işletmelerin yatırımları başta olmak üzere, mal ya da işçi alımlarını ertelemesi ve geciktirmesi durumunda oluşacak olumsuz sonuçlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Teknolojik Düşünce Merkezi (STM), 2021).

İşveren ve işçi arasında salgından dolayı kitlesel olarak yaşanan panik nedeniyle, iş uyumu ve süre gelen düzeninin bozulmasına yol açmıştır. İşverenleri mali külfetin yanı sıra, çalışma sisteminde yeni arayışlara alternatiflere yöneltmiştir. Devletin de desteği ile esnek çalışma ve evden çalışma modeli ortaya çıkmıştır. Bu yeni yöntemler iş yöntemi ve etik ilkeler açısından evden kontrol ve denetim sürecinin işlevselliğinin sorgulanmasına neden olabilir.

Tüm bu gelişmeler göstermektedir ki salgın hastalık süreciyle birlikte devletin ekonomideki ağırlığı hissedilir derecede gittikçe artacaktır. Ayrıca küreselleşme yerine daha içe dönük milli yaklaşımlar öne çıkacaktır (TÜBA Raporu, 2020). Bununla beraber küresel tedarik zincirinde kendi önlemini arttıran devletlerin, pandemi sonrası dönemlerde de küresel ölçekte etkinliklerini hızlanarak arttıracağına iddia edilmesi mümkün olmaktadır (Ulutaş, 2020).

2.5. Covid-19 Pandemi Sürecinde Sağlanan Pandemi Yardımları

Cumhurbaşkanlığının internet sitesinde Cumhurbaşkanımız tarafından virüs nedeniyle vatandaşların maruz kaldığı salgının etkilerini ülkemizin ekonomik tedbirlerle, bertaraf edebilmek için tüm imkânlarının seferber edildiğini bildirerek bir dizi ekonomik kararları açıklamıştır (www.tccb.gov.tr, 2020). Yine bu kararların ardından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının internet sitesinde nakdi yardımlar için ilave olarak 2 milyar lira değerinde kaynak ayrıldığı belirtilmiştir (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2020).

Pandemi yardımları, 23.03.2020 tarihinde Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi (EİKP) adıyla ilk defa 1.000,00 TL nakdi yardımlar ile başlatılmıştır. Ülkemiz tarihinde ilk defa Bakanlık tarafından doğrudan Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi üzerinden tespit edilen hanelerde, yapılan inceleme sonucu uygun bulunan bir kişiye hedef alınarak, doğrudan aracısız PTT tarafından TC kimlik numarası üzerinden para yardımı yapılmıştır. Bu uygulama ilk defa yine Faz I olarak adlandırılmıştır. Sosyal yardımlar açısından örneğin Cumayeri ilçesinde bulunan bir haneye Bakanlık tarafından doğrudan işlem başlatılarak yardım yapılmıştır.

Bakanlığın doğrudan yaptığı yardımdan sonra (EİKP) programında yine Nisan ayı başında Faz II adı altında çalışmaya devam edilmiş, bu çalışmada ise yerelde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına hazırlanan Faz II listelerinin kurum tarafından kontrol edilerek ödeme yapılmak üzere Bakanlığa geri gönderilmesi istenilmiştir.

Bakanlık tarafından üst düzeyde ilgili birimlerce çalışmanın sağlıklı olamayacağı ve her haneye ulaşmanın mümkün bulunmadığı anlaşıldıktan sonra, 15.04.2020 tarih ve 271 sayılı yazı ile Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından “Acil Durum Hali” 90 gün süre ile ilan edilerek Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına acil ve temel ihtiyaçları karşılama yetkisi verilmiştir.

Bu yetkiden sonra 20.04.2020 tarihinde Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 279 sayılı yazıda Pandemi Sosyal Destek Programının başlatıldığı bildirilerek gerekli güncellemenin yapıldığı ve sistem üzerinde Diğer Kuruluş Başvuruları adı ile 1.000 TL yardım başvurularının listeleneceği ve gerekli işlemlerin tamamlanarak şartları uygun görülenlere derhal onayın verilmesi istenilmiş, ertesi gün sistemde yapılan duyuru ile bu yardımın Faz III kapsamında olduğu bildirilmiştir.

Yine tarihte ilk defa sosyal yardımlarda salgından dolayı vatandaşın ihtiyacını karşılaması için Pandemi Sosyal Destek yardım başvurusu E-Devlet üzerinden alınarak, Bakanlık sistemine online aktarılmış ve akabinde şartları sağlayanların yardıma ihtiyacı olup olmadığı konusunda değerlendirilmek üzere Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları sistemine aktarılmıştır. (Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün 25.04.2020 tarih ve 284 sayılı yazısı.)

Biz Bize Yetersiz Türkiye kampanyası Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından başlatılmış olup, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ve yukarıda bahsedilen uygulamaların “Biz Bize Yeteriz Türkiyem yardımı adı altında yürütüleceği bildirilmiştir (www.trthaber.com).

3. Yöntem

Yapılan bu çalışmada araştırma verilerini elde etmek amacıyla nicel veri toplama tekniklerinden yüz yüze anket tekniği kullanılmıştır. Bu çerçevede, kullanılan pandemi yardımları algısı ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu ölçek literatürdeki bazı çalışmalardan faydalanılarak oluşturulmuştur (Marazer, 2020). Pandemi yardımları ölçeği temelde iki kısımdan meydana gelmekte olup ölçekte toplam 29 soru bulunmaktadır. Anketin ilk bölümünde deneklerin, bazı demografik özelliklerinin (cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, yaş, hanedeki kişi sayısı) açığa çıkarılması için 5 soru sorulmuştur. Anketin diğer bölümünde ise katılımcıların sosyal yardım uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkaracak Likert tipi 24 soruya yer verilmiştir. Anket formu uygulanmadan önce, katılımcılara öncelikle araştırma hakkındaki temel bilgiler açıklanmış ve araştırmanın içeriğine ilişkin kısa bir açıklama yapılmıştır.

Oluşturulan soru formu yardımıyla elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu doğrultuda, ilk olarak verilere frekans analizi uygulanarak katılımcıların demografik özellikleri açığa çıkarılmıştır. Ardından sosyal yardım ölçeğiyle elde edilen verilerin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı bulunmuştur. Elde edilen verilerin güvenilir olduğu saptandıktan sonra ilgili ölçeğe faktör analizi uygulanmıştır. Daha sonra faktör analizi sonucunda elde edilen boyutlar dikkate alınarak demografik özelliklere göre sosyal yardımlaşmaya ait boyut ortalamalarının farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu amaçla t testi ve ANOVA testlerinden yararlanılmıştır. Böylece veriler analiz edilerek demografik özelliklere göre katılımcıların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tespit edilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Demografik Bulgular

Demografik özellikler herhangi bir değişkenin sahip olduğu çeşitli özellikleri tanımlamak için kullanılan bilgilerdir. Bu doğrultuda, çalışmada incelenen demografik bulgular katılımcılara ait özellikleri yansıtmaktadır.

Tablo 1: Demografik Bulgular

Demografik Bulgular	Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	186	62,0
	Kadın	114	38,0
Yaş	18-30	54	18,0
	31-45	149	49,7
	46-60	85	28,3
	61 ve üstü	12	4,0
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	150	50,0
	Ortaöğretim	57	19,0
	Lise	77	25,7
	Ön Lisans	5	1,7
	Lisans	11	3,7
Medeni Hali	Evli	241	80,3
	Bekâr	43	14,3
	Boşanmış/Diğer	16	5,3

Hanede Yaşayan Kişi Sayısı	1-3 Kişi	125	41,7
	4-6 Kişi	166	55,3
	7 ve üstü kişi	9	3,0

Katılımcıların 186'sı (%62) erkek, 114'ü (%38) kadınlardan oluşmakta olup, faydalanıcıların 150'si (%50) ilköğretim mezunu ve 77'sinin (%25,7) lise mezunudur. Buna göre, eğitim düzeyi düştükçe yardımlara ihtiyacın arttığı yorumu yapılabilir. Medeni durumlarına bakıldığında büyük çoğunluğun yani 241'inin (%80,3) evli olduğu görülmektedir. Pandemi döneminde yapılan yardımlardan faydalanan bu katılımcıların genel olarak 166'sının (%55,3) hanesinde 4-6 kişi yaşamaktadır.

4.2. Araştırma Verilerinin Güvenilirliği

Araştırmaya ait elde edilen verilerin güvenilir olup olmadığını belirlemek için Cronbach's Alpha katsayısı bulunmuştur. Araştırmanın pandemi yardımıyla ilgili 24 soru güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Değişkenlere ilişkin Cronbach's Alpha Katsayıları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Güvenilirlik Testi

Değişken isimleri	Cronbach's Alpha Katsayısı
İstihdam Sağlayıcı Olması	0,595
Gizlilik Esasına Dayanması	0,569
İhtiyaca Yönelik Olması	0,541
Bireyleri Hazırcılığa Sevk Etmesi	0,499
Anket Güvenilirliği Toplam	0,725

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, Likert soru tipindeki 24 soru ile ölçülen toplam güvenilirlik 0,695 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla araştırmanın güvenilirliği kabul edilebilir yüksekliktedir.

4.3. Açıklayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde pandemi yardımı algısı faktörlerinin alt boyutlarını ortaya çıkarmak amacıyla keşfedici faktör analizi uygulanmıştır. Bu çerçevede gerçekleştirilen faktör analizi sonucu Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Pandemi Yardımı Algısına Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Değişkenler	Ort.	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans	Öz Değer
İstihdam Sağlayıcı Olması (İSO)	İSO11	2,8628	,614	16,246	2,924
	İSO20	3,0372	,598		
	İSO12	3,0605	,588		
	İSO21	3,0047	,572		
	İSO10	3,1186	,533		
Gizlilik Esasına Dayanması (GED)	GED5	3,2326	,756	9,233	1,661
	GED9	3,2558	,584		
	GED8	3,3349	,533		
	GED4	3,3186	,493		

	GED3	3,3814	,457		
	İYO14	3,0791	,745		
İhtiyaca Yönelik Olması (İYO)	İYO15	3,2837	,608	8,305	1,495
	İYO23	3,0907	,592		
	İYO24	3,1442	,575		
Bireyleri Hazırcılığa Sevk Etmesi (BHS)	BHS18	3,0581	,711	7,629	1,373
	BHS19	3,1977	,633		
	BHS17	3,3860	,567		
	BHS7	3,3233	,552		
Değerlendirme Kriterleri	Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: 0,653				
	Approx. Chi-Square: 682,928				
	Barlett's Test of Sphericity: 0,000				
	Extraction Method: Principal Components				
	Rotation Method: Varimax				
Açıklanan Varyans Toplamı: 41,413					

Örnekleme büyüklüğü yönünden faktör analizine tabi tutulan verilerin uygunluğunu test etmek için amacıyla kullanılan bir yöntem Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testidir. Bu doğrultuda KMO değeri 0 ile 1 değerleri arasında değişmektedir. İyi bir faktör yapısı için KMO değerinin 0,80'nin üzerinde olması uygundur.

İncelenen değişkenler arasında önemli sayılabilecek bir ilişki olmadığı takdirde faktör analizinin amaçlarından biri olan bağımsızlaştırma bir amaç olamayacak ve boyut indirgemekten ise herhangi bir kazanç sağlanamayacaktır. Bu doğrultuda, en azından bazı değişkenler arasındaki anlamlı korelasyonların olduğunun istatistiksel yönden ortaya konulması gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda Bartlett testinden yararlanılmaktadır. Bu test sonucunda korelasyon matrisinin 0 değerinden farklı bir matris olup olmadığı test edilir.

Öncelikle KMO testi sonucunda kullanılan veri yapısının faktör analizine uygun olduğu tespit saptanmıştır (KMO = 0,653). Bartlett Testi sonucundaysa kullanılan değişkenler arasında anlamlı olan ilişkilerin bulunduğu ve böylece faktör analizi sonucunda anlamlı kabul edilebilecek faktörler oluşabileceği görülmüştür.

Faktör yük değerleri, araştırmada kullanılan soru maddelerinin faktörler ile olan ilişkisini açıklamada kullanılan bir katsayıdır. Bu çerçevede bir maddenin 0,30 düzeyindeki faktör yükü, ilgili faktör tarafından açıklanan varyans değerinin %9 olduğunu $[(0,30)^2 = 0,09]$ belirtir. Genel anlamda 0,60 ve üzerindeki yük değerleri yüksek, 0,3-0,59 arasındaki yük değerleri orta düzeyde olan bir büyüklük olarak tanımlanmaktadır. Literatürde, bir maddenin faktör yük değeri için asgari büyüklüğün 0,30 ya da 0,40 olması yönünde genel anlamda bir görüş bulunmaktadır.

4.4. Farklılık Analizlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde pandemi yardımına ilişkin algı değişkenlerinin, araştırmaya katılan kişilerin demografik özellikleri açısından, farklı bir şekilde algılanıp

algılanmadığını belirlemek için farklılık testlerinden t-testi ve ANOVA testi yapılmıştır. Büyük örneklem verilerinde, pragmatik bilim adamlarına göre $n > 100$ veya daha duyarlı bilim adamlarına göre $n > 400$ olduğu durumlarda, test sonuçları normallik şartının sağlanmadığını gösterse bile bunun pratikte çok fazla bir önemi yoktur. Böyle bir durumda histogram, kutu grafiği ve normal olasılık grafikleri incelenir. Dağılım normale yakın bir özellik gösteriyorsa eğer, p değerinde normallik koşulunun sağlanmaması dikkate alınmaz (Şencan, 2005: 196). Ayrıca analize giren denek sayısı fazla olduğu için merkezi limit teoremine göre, değişkenlerin normallik varsayımını karşıladığı kabul edilmiştir (Smidt vd., 2001). Katılımcıların pandemi yardımına ilişkin algısının, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak için yapılan t-testi sonuçları Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre T-Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet Grubu	N	Ort.	Std. Sapma	t	p
İstihdam Sağlayıcı Olması (İSO)	Erkek	186	2,9726	,98909	2,329	,020*
	Kadın	114	3,1928	,95095		
Gizlilik Esasına Dayanması (GED)	Erkek	186	3,0336	,94704	2,504	,013*
	Kadın	114	3,2527	,83548		
İhtiyaca Yönelik Olması (İYO)	Erkek	186	3,1866	,92861	2,082	,038*
	Kadın	114	3,3573	,77017		
Bireyleri Hazırcılığa Sevk Etmesi (BHS)	Erkek	186	3,4194	,92802	-3,058	,002*
	Kadın	114	3,6941	,91931		

*Gruplar arası farklılık 0,005 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların pandemi yardımlarının; “İstihdam Sağlayıcı Olması, Gizlilik Esasına Dayanması, İhtiyaca Yönelik Olması ve Bireyleri Hazırcılığa Sevk Etmesi” ne yönelik algıları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Pandemi yardımlarının istihdam sağlayıcı olması, gizlilik esasına dayanması, ihtiyaca yönelik olması ve bireyleri hazırcılığa sevk etmesi konularında kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha olumlu bir algı içerisinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların pandemi yardımlarına ilişkin algılamalarının, medeni durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan t-testi sonuçları Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre T-Testi Sonuçları

Faktörler	Medeni Durum	N	Ort.	Std. Sapma	t	p
İstihdam Sağlayıcı Olması (İSO)	Evli	186	3,4664	,83308	2,213	,027*
	Bekâr	114	3,2515	,91898		
Gizlilik Esasına Dayanması (GED)	Evli	186	3,3333	,75251	3,193	,002*
	Bekâr	114	3,0531	,94629		
İhtiyaca Yönelik Olması (İYO)	Evli	186	3,3590	,86747	2,388	,017*
	Bekâr	114	3,1356	,86175		
Bireyleri Hazırcılığa Sevk Etmesi (BHS)	Evli	186	3,4074	,82885	2,149	,032*
	Bekâr	114	3,2066	,87467		
	Bekâr	186	3,5431	,95183		

*Gruplar arası farklılık 0,005 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların pandemi yardımlarının; “İstihdam Sağlayıcı Olması, Gizlilik Esasına Dayanması, İhtiyaca Yönelik Olması ve Bireyleri Hazırcılığa Sevk

Etmesi” ne yönelik algıların medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Pandemi yardımlarının istihdam sağlayıcı olması, gizlilik esasına dayanması, ihtiyaca yönelik olması ve bireyleri hazırcılığa sevk etmesi konularında evli katılımcıların bekâr katılımcılara göre daha olumlu bir algı içerisinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların pandemi yardımlarına ilişkin algılamalarının; yaş gruplarına, eğitim düzeylerine ve hane halkı sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan ANOVA analizine ait sonuçlar ait Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6. Pandemi Yardımına İlişkin Algılar-Yaş Grupları-Eğitim Düzeyi-Hanede Yaşayan Kişi Sayısı ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Frekans (n)	Yüzde (%)	İstihdam Sağlayıcı Olması (İSO)		Gizlilik Esasına Dayanması (GED)		İhtiyaca Yönelik Olması (İYO)		Bireyleri Hazırcılığa Sevk Etmesi (BHS)	
			Anova (F)	P	Anova (F)	P	Anova (F)	P	Anova (F)	P
Yaş Grubu										
18-30	54	18								
31-45	149	49.6	3.815	.005	1.942	.103	4.066	.003	.803	.600
46-60	85	28.3								
61 ve Üstü	12	4								
Eğitim Düzeyi										
İlkokul ve altı	150	50								
Ortaokul	57	19	5.121	.002	.802	.493	7.978	.000	.802	.493
Lise	77	25.6								
Üniversite	16	5.3								
Hanede Halkı Sayısı										
1-3	125	41.6								
4-6	166	55.3	2.007	.044	.803	.600	3.389	.001	.647	.518
7 ve üstü	9	3								

Katılımcıların yaş değişkeni grupları açısından sosyal yardım algılarının farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Buna doğrultuda en düşük sosyal yardım algısı ortalamasının 61 yaş ve üstü grupta olduğu, en yüksek ortalamaya sahip grubun ise 46-60 yaş aralığında bulunan katılımcılardan oluştuğu saptanmıştır. Diğer yönden ANOVA sonuçlarına göre deneklerden ortaokul mezunu düzeyindeki katılımcıların sosyal yardım algısına ait ortalaması (3,90) en düşük grubu oluşturmakta iken, üniversite mezunu olanların sosyal yardım algısına ait ortalaması (4,03) en yüksek grubu oluşturduğu görülmüştür.

Ayrıca ANOVA testi sonuçları, hane halkı sayısı 1-3 kişi arasında olan gruba ait sosyal yardım algısı ortalaması 3,89 değeri ile en düşük grubu oluşturduğu görülürken, en yüksek grubu oluşturan 7 ve üstü grubun ise en yüksek sosyal yardım algısı ortalama değerine sahip grubu oluşturduğu (4,01) tespit edilmiştir.

5. Sonuç Ve Öneriler

COVID-19 Salgını küresel boyutta ve dünya genelinde büyük etkilere neden olmuş ve bu durum devletin yapmış olduğu mevcut sosyal yardımlarına ek olarak pandemi yardımının da eklenmesine neden olmuştur. Yaşanan sağlık sorunları ve kısıtlı sosyal hayattan dolayı ihtiyaç sahipleri yanında ayırım yapmaksızın mal varlıklarını nakde çeviremeyen vatandaşlar da ihtiyaçlı konuma düşmüştür. İstisnasız tüm vatandaşlar devletten gelecek yardım ve teşviklerin neler olacağı, beklenti ve ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağı konularında yardım beklemişlerdir.

Kuşkusuz bu yaşanan salgın tüm dünyayı etkilemiştir. Yaşanan gelişmeler alt tabakadan üst tabakaya kadar toplumun geniş kesimine etki etmiştir. Bu karşılaşılan zorlukları aşabilmek adına ilgili mekanizmanın aslını oluşturan devlet ya da diğer bir ifadeyle baştaki hükümetler bu sorunlara çözüm sağlayabilecek çeşitli yolları halk tabakalarına sunmuş ve zararı minimum değer seviyesine indirmeye çalışmışlardır. Mağdur durumda bulunan vatandaşlara yönelik yapılan çalışma ise pandemi yardımı olmuştur. Kısıtlamalardan ve sağlık önlemlerinden dolayı pandemi yardımı başvuruları sadece E-devlet üzerinden alınabilmesi sağlanmıştır. Öte yandan bu yolda gerçekleştirilen faaliyetler ile birlikte çeşitli sebeplere bağlı olarak belli başlı sorunlar baş göstermiştir. Bu sorunlar ise hazırlanan çalışmaya göre aşağıda verildiği gibi sıralanmıştır:

- Pandemi yardımının sadece E-devlet üzerinden yapılabilmesi, yerel hizmetlerde bulunan bu alanda ki kuruluşu (SYDV) pasif hale getirmektedir.
- Pandemi yardımı başvurusunda erkeklerin baskın olduğu ve kadınların başvuru yapamadığı, (e-devlet de kim başvurursa hak sahibi olarak kadın seçilemiyor ya da miktar ikiye bölünemiyor)
- Hane yaklaşımı nedeniyle hane içinde bulunan diğer üyelerin ihtiyaçlı olup olmadığının nasıl belirleneceği, kimin hak sahibi olacağını belli olmadığı,
- E-devlet kullanamayan yaşlı ve diğer engelli birey vb. kişilerin pandemi yardımına başvuruda zorlandığı, ayrıca nereye başvuracakları konusunda bilgi sahibi olmadıkları konularında eksiklik bulunduğu,
- Genç kesimin devlet işleyişini bilmemesinden ve devlet imkânlarının doğal olarak yararlanmaları gerektiği düşüncesinden dolayı, aldıkları olumsuz (yardımın ret edilmesinden dolayı) cevaplar sonucu kurumları rencide edici bulmalarının hoşnutsuzluk yarattığından bu konuda bilgilendirici faaliyetlerin yapılması gerektiği,
- Eğitim seviyesi düşükçe pandemi yardımından faydalananlarda suistimalin olduğu düşüncesinin hâkim olduğu görülmektedir, yardımın kimlere nasıl verildiği konusunda insanların bilgi sahibi olmadığı,
- Eğitim seviyesi düşükçe, verilen yardımlardan dolayı çalışma ve iş imkânları konusunda isteksizliğin arttığı, bu nedenle alınacak önlemlerin belirlenmesi gerektiği,
- Pandemi yardımının nakit yapılmasının yanında aynı olarak da yapılması konusunda çalışma yapılması gerektiği,
- Pandemi yardımından yararlananların son durumlarını (ihtiyacın devam edip etmediği) takip edecek yeterli bir sistem bulunmadığı,

- Pandemi yardımının ihtiyaçları tamamen karşılamadığı ve sürekliliğinin olmaması nedeniyle yardıma devam edilmesi yönünde beklentilere neden olduğu, gibi durumlar sayılabilir.

Sayılan bu maddelerden anlaşılmaktadır ki pandemi yardımı uygulamalarında çeşitli sorunlar ve aksaklıklar olsa da genel olarak toplumun çoğunluğuna ulaşıldığı ve ihtiyaç sahiplerine yardımın verildiğini söylemek mümkündür. Yine ülkemizde her il ve ilçede bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının kendi bölgelerini bilmeleri ve hazırda ihtiyaç sahiplerini tanımaları da yardımın ulaştırıldığı düşüncesini güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Yapılan bu çalışmada bir dizi sorulara da cevap bulmuştur. 300 Kişi üzerine yapılan araştırmada üzerinde durulan bazı soruların cevaplarından anlaşılacağı gibi bunların çalışmanın önemsenmesinde yol gösterici olmuştur. Buna göre; Anket çalışmasında üzerinde durulan sorulardan ilki olan “pandemi yardımları gerekli bir uygulamadır” sorusuna 300 kişilik sosyal yardım alıcısı ve adayının 206’sı “kesinlikle katılıyorum” diyerek gerekli olduğunu belirtmiştir. (%68,7) Bunlar dışında 4. soruya bakıldığı zaman yine 300 kişinin 224’ü pandemi yardımını son çare olarak görmektedir. (%74,7) Çünkü salgın müddetince ihtiyaç devam edeceğinden pandemi yardımı devamlı olması gerekmektedir. Anket araştırmasının 2. sorusu olan “pandemi yardımları toplumun her kesimine eşit bir şekilde verilmelidir” seçeneğine 300 kişinin 237’sinden alınan katılma oranının günlük yaşantılara bakılarak adilane bir dağıtım olduğunu düşünmektedir. (%79)

Anket araştırması 14. soruya bakıldığı zaman 300 kişinin 156’sı sosyal yardımların ihtiyaçları tamamen karşıladığını düşünmektedir (%52). İlgili kişilerin bu görüşünü 19. soru desteklemektedir. Bu doğrultuda ankete katılan 300 kişinin 141’i (%47) sosyal yardımlar yalnız bu dönemde üzerinde durulan bir konu olduğunu bilmektedir. (%14,7’si kararsızdır.)

Önerileri sıralamak gerekirse;

- Pandemi yardımı sadece e-devlet üzerinden değil yerelde bulunan kamu kurum ve kuruluşları tarafından müracaat alınabilmelidir. Fakat mükerrerliğin de önüne geçilmelidir.
- Pandemi yardımı başvuranın evli/bekâr durumuna göre ayırt edilebilmeli ve evli ise yarı yarıya bölünerek yardım verilmelidir. Hane de kadına yardım verilmesi gerekiyorsa böyle bir seçenekte bulundurulurak mağduriyet ortadan kaldırılmalıdır.
- Tek başına yaşayan reşit birey hariç olmak üzere, hanede bulunan 18 yaş ve üstünde olan bireylerden yalnızca birisi başvurabilmelidir. Sisteme hak sahibi belirleyebilme seçeneği eklenmelidir.
- Sisteme başvuru yapmakta zorlanan yaşlı, engelli vb. kişiler için E-devlet şifresinin verildiği PTT Müdürlüklerinde E-devlet sistemini kullanamayacaklarının tespit edilmesi halinde, bu doğrultuda SMS ile başvuru yapabilmelerine imkân sağlanmalıdır.
- Genç olup pandemi yardımına başvuran kesimle ilgili kurumların rencide edici bulduklarından dolayı e-devlet üzerinde standart listelenen cevaplar yerine, ilgili görevli tarafından sonuca ilişkin bilgilendirici ayrıntılı cevaplar verebilmesine imkân sağlanmalıdır.
- Pandemi yardımından kimin nasıl yararlanacağını hangi şartları taşıması gerektiğinin önceden belirlenmesi suiistimal düşüncesinin belli oranda azalmasını sağlayacaktır.

- Pandemi yardımından yararlananlara yönelik iş-kur üzerinden bağlantı yapılarak iş ilanlarının bildirim yapılması ve pandemi yardımı başvuru formun da meslek şartının girilmesi zorunlu hale getirilmelidir.
- Pandemi yardımında nakdi yardımların yanında aynı temel ihtiyaç yardımı yapılması daha yararlı olacaktır.
- Pandemi yardımından yararlananların son durumlarını hakkında yerelde bulunan kuruluşun (SYDV) sisteminde yeni bir sekme eklenerek hane içinde zamanla değişen incelemelerin farkları yansıtılabilir. Böylece hanenin geldiği son durum daha iyi analiz edilebilir.
- Pandemi yardımının kısıtlamaların durumuna göre aylık olarak devam etmesi, kontrolünün sağlanarak ödemelerin yapılması ve hane de yaşayan kişi sayısı ve ihtiyaç durumu analizleri ile süreklilik sağlanması memnuniyetin artmasının yanında mağduriyetlerin giderilmesini de büyük oranda sağlayacaktır.

Araştırmanın son önerisi pandemi yardımı alan katılımcılar tarafından özeleştirilme mahiyetinde olmuştur. Buna açıdan pandemi yardımı uygulamaları, alanlar tarafından da istismar edilmemelidir. Bu nedenle, bu noktada 9.cu maddede sayılan hane gelişim sekmesinin devreye konulması bu durumun önüne büyük ölçüde geçeceği düşünülmektedir.

6. Kaynakça

- Aslan, R. (2020). Tarihten Günümüze Epidemiler, Pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8(65): 35-41. <https://www.dergiayrinti.com/index.php/ayr/article/view/1353/2382> (15.03.2021)
- Çengelci, E. (1993). Sosyal Refahın Gerçekleşmesinde Sosyal Yardımların Rol ve Önemi, *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 1-2-3, S. 9-34, Ankara. <http://fs.hacettepe.edu.tr/tsh/Dergiler/1993-123.pdf>
- Çetinkaya, Ş. (2012), Türkiye’de Sosyal Yardımlaşma Müessesesi: Duru Analizi, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Kütahya. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=FZ4McqppUgM0z59anq_dZow&no=jxthwoWkRlq0SSqZtP0fqg 15.03.2021
- Dilik, S. (1980). Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 35, Sayı: 1, S. 73-84. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbf/issue/3122/43360> 15.03.2021
- Güler, B. A. (2005), Sosyal Devlet ve Yerelleşme, *Yasal Değişim Sürecinde İnsan, Toplum, Çevre, Kent ve Mimarlık Sempozyumu Bildirisi*, 21-22 Nisan 2005, İstanbul. <http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/msy-2-3.pdf> (13.03.2021)
- Gümüş, E. (2010). Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi: Mevcut Durum, Sorunlar ve Öneriler, *SETA Analiz Raporu*, Sayı: 24. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1950582 15.03.2021

- Hacımahmutoğlu, H. (2009). Türkiye'deki Sosyal Yardım Sisteminin Değerlendirilmesi, *DPT Uzmanlık Tezleri*, Ankara. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/HandeHacimahmuroglu.pdf> 15.03.2021
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 Salgınının Çok Boyutlu Sosyolojisi ve Yeni Normal Meselesi, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1224651> 13.03.2021
- Marazer, Y. (2020). Türkiye'de Sosyal Yardım Hizmetlerine Yönelik Vatandaş Algısı: Çayırova İlçesinde Bir Araştırma, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Karaman. <http://dosya.kmu.edu.tr/sbe/userfiles/file/tezler/kamuyonetimi/yukselmarazer.pdf>.
- Smidt, R.K., Levine, D.M. ve Ramsey, P.P. (2001). Applied Statistics. Prentice Hall.
- Şencan, H. (2005). Güvenilirlik ve Geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Taşçı, F. (2008). Sosyal Yardım Yap(ma)ma Gerekçeleri Üzerine Yaklaşımlar, *Kamu İş Dergisi*, Cilt:9 Sayı: 4, S.2. S.23 <https://www.tuhis.org.tr/pdf/946.pdf>
- Taşçı, F. (2010). Sosyal Politika, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Tunç, A. (2013). Türk Kamu Yönetiminde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının etkinliği: TRB1 Bölgesinde Bir Araştırma, *Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Malatya. <https://silo.tips/download/trk-kamu-ynetmnde-sosyal-yardimlama-ve-dayanima-vakiflarinin-etknl-trb1-blgesnde> 15.03.2021
- Ulutaş, U. (2020). Koronavirüs sonrası küresel trendler. U. Ulutaş (Ed.), *COVID-19 sonrası küresel sistem: Eski sorunlar, yeni trendler* içinde (s. 10–19). SAM Yayınları. <http://sam.gov.tr/pdf/sam-yayinlari/sam-covid-kitap.pdf> 16.03.2021
- <https://ailevecalisma.gov.tr/> İnternet Erişimi 13.03.2021
- <https://bizbizyeterizturkiye.gov.tr/> İnternet Erişimi 13.03.2021
- <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66301/covid-19-rehberi.html> (Erişim Tarihi: 13.03.2021).
- <https://sozluk.gov.tr/> İnternet Erişimi 13.03.2021
- <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>
- <https://tccb.gov.tr/> İnternet Erişimi 13.03.2021
- https://thinktech.stm.com.tr/uploads/raporlar/pdf/295202014477114_stm_covid_19_kuresel_tedarik.pdf (13.03.2021)
- <https://trthaber.com.tr/> İnternet Erişimi 13.03.2021
- <https://tuba.gov.tr/tr/yayinlar/suresiz-yayinlar/raporlar/3.versiyon-tuba-covid-19-kuresel-salgin-degerlendirme-rapor-1> 14.03.2021
- <https://www.euro.who.int/en/countries/turkey> (13.03.2021)

<https://www.icisleri.gov.tr/65-yas-ve-ustu-ile-kronik-rahatsızligi-olanlara-sokaga-cikma-yasagi-ek-genelgesi> (Erişim Tarihi: 13.03.2021)

<https://www.ipsos.com/tr-tr/kontrollu-sosyallesme-surecinde-ulkemizin-en-onemli-sorunu-nedir> (Erişim Tarihi: 13.03.2021)

<https://www.tdk.gov.tr/> İnternet Erişimi 13.03.2021